

Digitaalkit: Vat je taal bij de horens!

Looptijd van het onderzoek

Contact

Hilde Van Brabant, Martien Geerts

Toelichting

Onderzoeksproject Taal Digitaal

Het tweejarige PWO-project 'Taal Digitaal' liep aan UCLL Lerarenopleiding van september 2015 tot september 2017. In dat project werd onderzocht op welke manier een online digitaal instrument startende leerkrachten lager onderwijs kan ondersteunen om de noodzakelijke schrijfcompetenties te verwerven.

Inzichten uit onderzoek naar blended learning, het belang van schrijfstrategieën, feedback, observerend leren en collaboratief schrijven kwamen in dit onderzoeksproject samen in een concreet eindproduct: de Digitaalkit.

De Digitaalkit werd ontwikkeld via User Centered Design. Enkele honderden potentiële gebruikers, leerkrachten uit het werkveld en studenten van de lerarenopleiding, gaven input en feedback: door deel te nemen aan een online bevraging naar hun noden en verwachtingen, door mee te werken aan usertestings in kleine testgroepen en/of door authentieke teksten aan te leveren. Op basis van observaties en feedback van gebruikers tijdens usertestings werd het prototype van de Digitaalkit aangepast en verder uitgewerkt tot de Digitaalkit in zijn huidige vorm.

Schrijftaken

De drie modules van de Digitaalkit zijn opgebouwd rond betekenisvolle schrijftaken voor leerkrachten lager onderwijs, schrijftaken die horen bij hun beroep.

Via een online bevraging bij huidige en toekomstige leerkrachten lager onderwijs werden schrijftaken geselecteerd. De bevroagden hadden over het algemeen het meeste nood aan ondersteuning bij het schrijven van: (1) een schriftelijke evaluatie voor leerlingen, (2) brieven en e-mails aan ouders, (3) schriftelijke instructies voor leerlingen. Dat heeft geleid tot de concrete uitwerking van ondersteuning bij deze drie schrijftaken in de Digitaalkit.

De bedoeling is dat een startende leraar met behulp van de Digitaalkit deze drie schrijftaken beter uitvoert en dat hij – door herhaaldelijk gebruik – geleidelijk aan schrijfvaardiger wordt, zodat hij deze en ook andere schrijftaken succesvol uitvoert.

Diverse vormen van ondersteuning

De ondersteuningsmodaliteiten in de Digitaalkit zijn gebaseerd op onderzoek over wat werkt bij digitale tools en wat werkt in schrijfonderwijs. Enkele belangrijke principes die gehanteerd werden:

In een krachtige schrijfomgeving zijn bij betekenisvolle schrijftaken (met een echte lezer en een concreet doel) diverse ondersteuningsvormen voorzien. Verschillende leerders hebben immers verschillende noden en behoeften.

De gebruiker staat aan het roer: de gebruiker kiest zelf welke ondersteuningsvorm(en) hij gebruikt, op welk moment hij dat doet en in welke volgorde. Met andere woorden: er is geen stappenplan dat de gebruiker van de Digitaalkit dwingt om een bepaalde route volgen. Hij kiest zijn eigen weg en wordt aangezet om actief te leren.

Schrijfstrategieën zijn belangrijk om tot een degelijk schrijfproduct te komen. De Digitaalkit helpt startende leerkrachten om voor, tijdens en na het schrijven te reflecteren.

Feedback vormt een essentieel onderdeel van een leerproces. Via de Digitaalkit kunnen gebruikers elkaar schriftelijk feedback vragen en geven.

Observeren hoe iemand hardop denkend een schrijftaak aanpakt, is een manier waarop sommige schrijvers beter leren schrijven.

Vorming

Elke leerkracht lager onderwijs kan zelfstandig met de Digitaalkit aan de slag.

Werken met de Digitaalkit heeft echter nog meer effect als meerdere collega's binnen een team de tool gebruiken, zodat de feedbackmogelijkheden ten volle benut kunnen worden én

er ook mondeling gecommuniceerd wordt over schrijftaken en geschreven teksten. In team nadenken over schriftelijke communicatie vormt een belangrijk aspect van het taalbeleid van een school. Daarom kan het interessant zijn om een *schoolgerichte vorming* aan te vragen, waarin collega's samen nadenken over hun schriftelijke communicatie en samen concreet aan de slag gaan met de Digitaalkit.

Individuele leerkrachten die de Digitaalkit willen gebruiken, kunnen extra uitleg en ondersteuning krijgen tijdens een *centrale vorming in Diepenbeek of Leuven*.

Neem voor een schoolgerichte of centrale vorming contact op met hilde.vanbrabant@ucll.be.

Resultaten en evaluatie

Getuigenissen van deelnemers aan de navorming:

“Door de verschillende invalshoeken zorgt de Digitaalkit voor een ondersteuning op maat van elke gebruiker.”

“Echt knap hoe er naast schrijftips ook ruimte is voor uitleg over krachtige feedback.”

Getuigenissen van studenten en beginnende leerkrachten:

“Dit is een heel interessante tool voor beginnende leerkrachten: het is fijn dat je feedback kan vragen aan anderen en op die manier inspiratie kan opdoen.”

“Ik heb er heel wat uit geleerd over het opstellen van heldere instructies.”

“Vooraf de module over feedback schrijven op rapporten is heel leerrijk. Zo heb je een houvast om voor iedereen een persoonlijk tekstje te schrijven en toch dezelfde criteria te gebruiken.”

Feedback van docenten lerarenopleiding en taalexperten

“De Digitaalkit zet sterk in op ouderbetrokkenheid.”

“Er worden veel tips en voorbeelden gegeven, maar de gebruiker blijft zelf aan het roer staan en kan zelf beslissingen nemen.”

“Er is veel aandacht voor anderstalige ouders op een open, niet stigmatiserende manier.”

Succesfactoren en aandachtspunten

Succesfactor

Studenten laten kennismaken en oefenen met de tool tijdens contactmomenten en in verschillende opleidingsonderdelen. Zo wordt de tool in UC Limburg bv. ook ingezet binnen Wereldoriëntatie (thema uitwerken; module 'schriftelijk instructies voor leerlingen') en binnen Pedagogische wetenschappen (module 'schriftelijke feedback/ rapportteksten').

Succesfactor

Studenten kunnen beroep doen op relevante schrijftips, contextrijke voorbeelden, zelftestjes en filmpjes. Verder is er een verzamelplek voor hun tekstinput: mijn tekstjes. Bovendien hebben alle studenten toegang tot een feedbackgroep.

Succesfactor

De tool is voor iedereen toegankelijk, ook zonder studentenaccount.

Aandachtspunt

Indien de doelgroep wordt verruimd tot alle leraren lager onderwijs, is het ook een prima professionaliseringstool.

Aandachtspunt

Er zijn kansen om te verwijzen naar taalontwikkelen lesgeven.

Relevante literatuur

Bonk, C. & C. Graham. (2006) *Handbook of blended learning: Global perspectives, local designs*. San Francisco, CA: Pfeiffer Publishing.

Dweck, C. *Growth and Fixed Mindset*. Via <http://www.eduratio.be/dweck.html> (geraadpleegd op 29-04-2016)

Eelen, J. (2011) *Het hoger onderwijs zal blended zijn of niet zijn. Bijdrage tot VLHORA-studiedag 24 oktober 2011*. Via: associatie.kuleuven.be/p/multicampusonderwijs/documentatie of www.vlaamsehogescholeerraad.be. (geraadpleegd op 9-11-2015)

Europese Commissie (2012) *Rethinking education*. Via

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0669&from=EN>.
(geraadpleegd op 4-11-2015)

Hattie, J. (2008) *Visible learning. A Synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. Taylor and Francis LTd.

Kessels, J., Rondeel, M. e.a. (2013) *Ontwerpboek, leertrajecten ontwerpen voor vakmanschap en vernieuwing*. Kessels & Smit.

Paus, H. (2003) *Dertien doelen in een dozijn. Een Referentiekader voor taalcompetenties van leraren in Nederland en Vlaanderen*. Nederlandse Taalunie.

Raedts, M., Daems, F., Van Waes, L. & G. Rijlaarsdam. (2009) Observerend leren van peer models bij een complexe schrijftaak. In: *Tijdschrift voor Taalbeheersing*, jg 31, nr. 2 (p. 142-165)

Thorne, K. (2003). *Blended Learning: How to Integrate Online and Traditional Learning* [Elektronische versie]. London: Kogan Page.

Timperley, H. (2011). *The Power of Professional Learning (Expanding Educational Horizons)*. Open University Press.

Van den Branden, K. (2010). *Taalbeleid in het hoger onderwijs*. In: *Taalbeleid in het hoger onderwijs: de hype voorbij?* Leuven: Acco.

Van den Branden, K. e.a. (2011) *Vorderingen van leerlingen in het leren van Nederlands. OBPWO-project 09.04. Beleidssamenvatting en aanbevelingen*. Leuven: K.U. Leuven.

Bron

[Kennisdeling - Platform Taalbeleid Hoger Onderwijs](#)